

Nr 40.

Av herr **Pettersson, Anton**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å kaffe.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 80 föreslås skatt på kaffe enligt följande skatteskala.

Grupp	Råkaffepris inkl. tull öre per kg.	Skatt på råkaffe öre per kg
I.....	högst 100	40
II.....	101—150	65
III.....	151—200	100
IV.....	över 200	140

För rostat importkaffe föreslås skatt med 60 procent av importpriset, inklusive tull. Samma skattesats anges även böra gälla för kaffesurrogat med tillsats av kaffe.

Detta innebär en fördyring av kaffe med i medeltal 65 å 80 öre per kg., sammanhängande med graden av konsumtionsförskjutningen över till billigare sorter, som kan framkallas av kaffebeskattningen. Därutöver utgår som bekant tull på kaffe med 45 öre per kg.

Det är uppenbart, att en sådan beskattning måste bli mycket kännbar för vårt folks breda lager, så mycket mera som även andra faktorer, stegrade frakter m. m., kunna komma att verka i prisfördyrande riktning.

Här är icke heller frågan om någon lyxbeskattning, utan om skatt på en vara, som för stora delar av vårt folk ingår i daglig nödtorft. Icke minst gäller detta ifråga om landsbygden och i synnerhet de kargare trakternas befolkning, jordbrukare likaväl som lönearbetare, liksom för andra i motsvarande villkor.

Det synes därför som om den nu föreslagna skatten på kaffe avvägs för högt. Rimliga skäl tala för en väsentlig sänkning därav, givetvis under förutsättning att de för statsverkets behov nödvändiga medlen skaffas på annat sätt.

Vid sökandet efter andra, lämpligare skattekällor vill det synas som om det skulle vara värt att till prövning upptaga frågan om införande av en omsättningsskatt, exempelvis efter mönster av den norska »Lov om omsättningsavgift» av 19 maj 1933.

Initiativet till denna lag kom från Norges Bondeparti, men lagen beslöts i enlighet med en proposition av det norska arbetarpartiets regering. Skatten utgår med 1 procent på omsättningen vid olika slag av försäljningar samt erlägges av säljaren. Angående lagens omfattning stadgas i paragraf 2 sålunda:

»Gjenstand for avgiftsplikt er, forsåvidt ikke annet fremgår av det efterfølgende, ethvert salg av en vare, medmindre det skjer fra produsent enten til ervervsdrivende som omsetter vare av vedkommende slags i sin ervervsvirksomhet eller til produsent som bruker varer av vedkommende slags som råstoff eller halvfabrikata i sin vareproduksjon.»

Lagen gäller även vid byte av olika produkter.

Vissa undantag äro emellertid stipulerade beroende dels av försäljningens art, dels också av varuslag eller vissa olika bruk av varor. Sålunda fritages försäljning av egna produkter direkt eller exempelvis torghandel medan handel med livsmedel i butiker är skattebelagd. Även den mindre handeln med mycket ringa omsättning är undantagen från beskattningen.

Med skyldighet att erlagga omsättningsskatt är förenad bokföringsplikt, och handelsböckerna kunna läggas till grund för den statliga kontrollen. Annars utgår beskattningen på grundval av vederbörandes egna uppgifter.

Ehuru skatten endast uttages med 1 procent på omsättningen har den för skatteåret 1937/38 influtit med 36 milj. kronor samt för 1938/39 beräknats till något lägre belopp. Gentemot denna skatt har anmärkts att den skulle innebära en beskattning av dem, som ha minsta möjligheten att betala. Däremot kan anmärkas att den i själva verket drabbar den större köpkraften hårdare. Det uppgives även att den norska huvudstaden jämte förstäder skulle betala ungefär $\frac{1}{3}$ av skatten, vilket i sin tur säger åtskilligt om storstadens köpkraft.

Överflyttad till svenska förhållanden skulle omsättningsskatten otvivelaktigt ge ännu större intäkter än de från Norge hämtade siffrorna utvisa. Vissa modifikationer synas här tänkbara. I första hand skulle man kunna sätta ifråga att helt undantaga livsmedel ifrån denna beskattning. Därigenom skulle udden brytas av åtskillig kritik. Vissa skäl tala även för att de varor, som redan förut äro underkastade särskild beskattning, skulle kunna undantagas.

Skatten skulle i vart fall ge så pass väsentliga belopp att det synes väl värt att taga dess införande under övervägande.

Men även oavsett detta tala åtskilliga skäl för att stark försiktighet vidtages när det gäller beskattningen av kaffet. Otvivelaktigt skulle en omsättningsskatt av den i motionen avsedda omfattningen förefalla skattebetalarna lättare att bära än de i propositionen föreslagna skattesatserna. Om omsättningsskatten utginge efter samma grunder som den norska, skulle skattesatsen för att inbringa ett belopp motsvarande exempelvis hälften av det belopp som kaffeskatten avsetts att ge, eller 13.5 milj. kr., eventuellt kunna sättas så lågt som till en fjärdedels procent.

Lämpligare synes kanske under sådana förhållanden att bibehålla skattesatsen till en procent men begränsa omfattningen av skattepliktiga varor.

Under återopande av vad som anförts samt under framhållande av önskvärdheten av att den norska omsättningsskattens verkningar liksom formerna för dess uttagande närmare beaktades vid ett eventuellt övervägande av införande för vår del av liknande skattebestämmelser hemställas,

att riksdagen måtte besluta en sänkning av i proposition nr 80 föreslagna skattesatser med 50 procent; samt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag ang. införande av omsättningsskatt vid försäljning av varor, årligen inbringande 13.5 milj. kr.

Stockholm den 2 dec. 1939.

Anton Pettersson.
